

Out of Darkness Comes Light: Finding *Nechama* in the Contrast

Young Israel of Woodmere

שבת נחמו / ט"ו באב, תשע"ה

1) פרקי אבות – פרק ה, משנה יד

ארבע מדות בהולכי לבית המדרש: הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו, עושה ואינו הולך שכר מעשה בידו, הולך ועושה חסיד, לא הולך ולא עושה רשע.

2) נוצר חסד – שם (ר' יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע)

הקשה מרן הריב"ש, לא הולך ולא עושה מה זה חושב בהולכי בית המדרש? ומתרץ, רע מבחין הטוב, כי אם לא היה הרע לא היה ניכר הטוב, "כיתרון האור מן החושך וגו'" (קהלת ב, יג)... ולכן גם הרשע והשוטה נקרא מהולכי בית המדרש, כי משוטה הזה אתיא תועלתא לחכמה. ואמר מרן, שכמעט יש כח לרע לעלות על ידי זה, כי הוא צורך לעולם, אבל "משם אורידך נאם ד" (עובדיה א, ד) אמן.

3) אור ישרים – עמ' קפ"א (ר' משה חיים קליינמאן זצ"ל)

אמר (ר' משה מקוברין) על ימי המצרים, הנה כאשר רוצים לצור מפה נאה ויפה מכמה גוונים, עושין מתחילה גרונד (=בסיס) שחור, כי על צבע השחור כל המראות יפים. כן מעת ההוא ההתחלת ימים הקדושים, חמשה עשר באב, שבעה דניחמתא, חודש אלול, סליחות, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום הכפורים, חג הסוכות, מצות סוכה, מצות ארבעה מינים, הושענא רבא, שמיני עצרת, שמחת תורה, אשר כולם מדות קדושות שונות, לזאת כ"א יום מי"ז בתמוז עד תשעה באב שהם בין המצרים עושים בני ישראל א גרונד שחור, בכדי שיוכלו אחר כך לקבל שפע קודש בזמנים הקדושים כל אחד בעתו.

4) זוהר הקדוש – חלק ב, דף קפד.

דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא [חושך + אור = ישראל]

5) אמרי פנחס [השלם] - חלק א, תשעה באב, אות שפח (ר' פנחס מקאריץ זי"ע)

"קרא עלי מועד" (איכה א, טו). והוא תמוה, מה מועד יש כאן? ונראה דכל הדברים לא יכלו להבראות אלא אם כן נתקלקל ונתבטל ממה שהיה, כגון תבואה ואפרוח, שמקודם מתקלקל הגרגיר שזורעים באדמה וכן הביצה, וזה בחינת פושט צורה ולובש צורה. וגם כאן בחורבן יש בו בהעלם גדול אורו של משיח ולא יכול להתגלות אורו של משיח אלא אם כן יחרב הבית, ואורו של משיח הוא אור גדול ונברא קודם העולם (תנחומא נשא יא), וזהו "קרא עלי מועד", כי באמת הוא מועד.

6) שמות (בא) – פרק יב, פסוק לט "ע"פ האריז"ל, וה"דברי שמואל" מסלוני זי"ע

וילאפו את הפצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמקמה וגם צדה לא עשו להם.

7) Chumash Mesoras HaRav² - Bereishis, pg 61³ - ...After the flood, Noah was shown the rainbow within the cloud to demonstrate that even though it may appear that certain corrupt souls may have no potential for good, this is untrue. God revealed the rainbow to Noah as an object lesson; **within every dark cloud there is a possibility of seeing a rainbow full of color.**

8) פיוט מתפלת מוסף לראש השנה

אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם, מן השמים השמעתם קולך ונגלית עליהם בערפלי טהר...

9) ברכות קריאת שמע

ברוך אתה ד' אלוקינו מלך העולם, יוצר אור ובורא חושך, עושה שלום ובורא את הכל.

10) מאמרי פחד יצחק – סוכות, מאמר ט, אות ד (ר' יצחק הוטנר זצ"ל)

וכתב הגר"א⁴ דאע"פ דהבריאה היא יותר במעלה מן היצירה. ולכאורה היה צריך לייחס את האור למה שהוא יותר במעלה, מכל מקום יש חושך שהוא באמת אור, למעלה מן האור שלנו, אלא מכיון שהאור הזה הוא גדול

¹ ליקוט של אמרות טהורות מדי חסידי עולם: ר' מרדכי מלעכיוויטש זי"ע, ר' נח מלעכיוויטש זי"ע, ר' משה מקוברין זי"ע, ור' אברהם מסלאנים זי"ע. הוצאה חדשה ע"י מכון ברכת יוסף, שנת תשס"ב.

² Chumash with commentary based on the teachings of Rabbi Joseph B. Soloveitchik [OU Press 2012]

³ See the *Chumash Mesoras HaRav*, pages 73 and 91 for further approaches to the imagery of clouds in the thought of Rav Soloveitchik zt"l.

⁴ עיין סודר אשי ישראל [המכונה סודר הגר"א] עמ' 99 בפיי אבני אליהו.

עד מאד, הוא מכה אותנו בסנורים, ואנו קוראים לו חושך... ונמצא דהלילה שלנו שהוא חושך, יש בה רמז מן החושך שלפני האור דהיום, שהוא באמת האור הגדול; **רמזים מן האור הזה לתוך חושך – הלילה שלנו, הם הכוכבים הנראים בדמות ניצוצי-אור.**

11) משנה - מסכת תענית דף כו:

בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, וחרב הבית בראשונה, ובשניה, ונלכדה ביתר, ונחרשה העיר.

12) מסכת תענית דף כט.

"וּתְשָׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעָם בְּלִילָהּ הַהוּא" (במדבר יד, א) אמר רבה א"ר יוחנן: אותו הלילה ליל תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה - **אתם בכיתם בכיה של חינוס ואני קובע לכם בכיה לדורות.**

13) שו"ת מיס חיים – קונטרס אוצרות חיים⁵, דף ע: -עא. (ר' חיים הכהן רפאפורט זצ"ל)

בפסוק "בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּתְּתָם אֶת הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה תִּשָּׂאוּ אֶת עֲוֹנֹתֵיכֶם" (במדבר יד, לד), שמעתי בשם אא"ז הגאון החרוף הגדול מוה"ר חיים הכהן רפאפורט אב"ד ק"ק לבוב זצוק"ל **דלפי לשון המקרא הוי לי לכתוב בהיפך "שָׁנָה לַיּוֹם שָׁנָה לַיּוֹם תִּשָּׂאוּ אֶת עֲוֹנֹתֵיכֶם"**? ותירץ דהכי פירוש הקרא: "יום לשנה?" זה בדרך תמי'; האיך יצא זאת מאת הש"י? שעבור יום שחטאו ישאו עונש שנה? הלוא הקב"ה מלא רחמים, והאיך יצא משפט חמור כזה מלפניו? ומתירץ הקרא **דמשפט זה שיום נחשב נגד שנה יהי טובה גדולה עליכם כל הימים, היינו שכל השנה ישראל חוטאין לפני הקב"ה, ויום אחד בשנה הוא יוה"כ, שישראל עושין תשובה מכפר על כל השנה.** וזה שמסיים הקרא "יום לַשָּׁנָה תִּשָּׂאוּ אֶת עֲוֹנֹתֵיכֶם", ר"ל שזה המשפט שיום נחשב לשנה יהי טובתכם לעולם, שיום אחד בשנה הוא יוה"כ ישא עונתיכם של כל השנה וכמאמר הכתוב "כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'."

14) מסכת תענית דף כו:

אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוה"כ

15) תוספות – מסכת תענית דף ל:

יום שהותרו השבטים לבא זה בזה. פירוש דהיינו י"ט.

16) מאורן של ישראל⁶ - עמוד כ"ט (ר' ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זי"ע)

וכ"ק מרן אבי אדמו"ר זצלה"ה ביאר דברי התוס', **דבכל הימים טובים יש להם קצת דין, כדאיתא (ר"ה טז).** בארבעה פרקים העולם נידון: בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון כו' ובחג נידונין על המים, **אבל בחמשה עשר באב אין בו שום ענין דין והוא בעצם אך טוב ישראל,** וזה הפי' בדברי התוס' דהיינו "יום טוב", **עצומו של יום הוא אך טוב, בלי שום ענין דין כלל.**

17) שם משמואל – פרשת ואתחנן, שנת תר"ע

במשנה תענית (כ"ו ב) לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוהכ"פ. **ונראה כי ידוע שאין שום דבר נרגש כל כך רק מפאת היפוכו כיתרון האור מן החושך. והנה כל הימים טובים הם ימי קירוב האדם אל השי"ת, אבל באשר אינם באים בזמן ההיפוך לזה אינם כל כך נרגשים, כמו ט"ו באב ויוהכ"פ, שהזמן הקודם להם הוא בהתרחקות. דבזמן הקודם לט"ו נאמר (ישעי' ו') "ורחק ה' את האדם" שנאמר (קהלת ג') "עת לרחוק". ובזמן שקודם יוהכ"פ הוא בחינת שמאל דוחה, ועל זה מפטירין ברי"ה (ירמ"י ל"א) מרחוק ה' נראה לי. ובכן ההתקרבות והאהבה שבהם היא יותר נעלה משאר י"ט...**

18) מסכת תענית דף כד.

משל לכלה שהיא בבית אביה, כל זמן שענייה יפות - אין כל גופה צריכה בדיקה, ענייה טרוטות - כל גופה צריכה בדיקה.

19) קדושת לוי – מגילת איכה ותשעה באב, ד"ה אפס (ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע)

אפס בלתך גואלינו לימות המשיח (נוסח ברכת יוצר אורי של שבת). **כלומר כשיבוא משיח צדקינו במהרה בימינו, אז יתגלה שכל המאורעות שהיו בגלות לנו, היה הכל הכנה לגאולה, כי עתה בגלות אינו נראה, אבל בזמן גאולה יתגלה זאת שהכל היה הכנה לגאולה.** וזהו 'אפס בלתך', כלומר היום אינו יודע זאת כי אם הבורא ברוך הוא, שהכל הוא הכנה לגאולה, וזהו 'אפס בלתך גואלינו לימות המשיח'.

⁵ נדפס בסוף חלק ב, חידושים עה"ת
⁶ נדפס סוף ספר ישמח ישראל עה"ת